RUSKI INWALID

N°. 208.

CZWARTEK. 2 Września. 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Królewstwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Angliia. Włochy.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 2 Września.

Dzień Jmienin N. Cesarza Jmści 30. z. m., dzień drogi sercu każdego kto tylko ma sczęście zostawać pod oycowskiém berłem Nayjaśnieyszego ALEXANDRA I. obchodzony tu był iak nayuroczyściey. W wiliią iescze przybyły NN. Cesarzowe z letnich swoich pomieszkań do stolicy, a nazaiutrz udały się otoczone liczným orszakiem w towarzystwie Wielkich Xiążąt *Mikołaia* i *Michała* do kościoła S. Alexandra Newskiego przy klasztorze tegoż imienia znayduiącego się. Cało duchowieństwo stolicy po odprawionem ranném w swoich parafialnych kościołach nabożeństwie, zgromadziło się o godzinie iedynastey z rana w katedrze *Panny Maryi Kazańskiey* i ztamtąd z obrazami świętemi i krzyżem udało się w ubiorze pontyfikalnym do pomienionego kościoła, w którym Nayprzewielebnieyszy Metropolita *Michał* mszą wielką celebrował, a po niey zaintonował *Te Deum*. Władze woyskowe i cywilne, tudzież znakomite oboiey płci osoby i mnóstwo ludu nieprzeliczone, zapełniało świątynię Pana zastępów, niosąc przed tron Jego nayszczersze i naygorętsze modły o iak naydłuższe i iednostaynie sczęśliwe panowanie Monarchy i Oyca poddanych swoich Cesarza ALEXANDRA I. W kościele katolickim XX. Dominikanów była także wielka msza i spiewano *Te Deum*. Tegoż dnia u N. Cesarzowey *Maryi* był wielki obiad. Wieczorem stolica wspaniale była oświecona a w wielkim teatrze dawano nowy balet i mnóstwo widzów tak było wielkie, iak nigdy iescze niewidziano i przynaymniey drugie tyle nieznalazłszy iuż biletów musiało powrócić do domu.

—Dnia wczorayszego otwartą tu została Akademiia sztuk nadobnych i prace Artystów i Amatorów tuteyszych, wystawione są na widok publiczny.

Królestwo Polskie.

z Warszawy, 29 Sierpnia.

Od chwili przybycia Nayiaśnieyszego Cesarza i Króla, Pana naszego Miłościwego do tuteyszey stolicy, radość ciągła okazuie się między mieszkańcami *Warszawy*; gdyż obecność łaskawego Monarchy nowém wszystkich obdarza życiem. Wszyscy się cisną do mieysc, gdzie się spodziewaią widzieć Dobroczyńcę swego. I tak, iak się tylko onegdayszego dnia zmierzchło, natychmiast zaiaśniały światła w oknach, a ulice napełniły się mnóztwem ludzi ze wszech stanów, których radośne okrzyki na pierwszy widok Nayiaśnieyszego Pana towarzyszyły mu aż do zamku, i równie, iak powszechne oświecenie miasta, aż do późney nocy trwały.

Wczoray, dnia 28 b. m. około godziny 10tey rano Nayiaśnieyszy Pan, ubrany w mundur woyskowy polski, z orderem Orła Białego był na paradzie zmiany straży woyska, gdzie Go liczne zgromadzeni widze radośnemi okrzykami przywitali. Po skończoney paradzie powrócił Nayiaś. Monarcha do zamku, gdzie J. C. Mość W. Xiąże *Konstanty* stawił przed Nim Jenerałów i officerów wszystkich tu zebranych korpusów woysk obu narodów.

W orszaku N. Pana znayduią się także Jenerał *Czerniszew*, i doktor J. C. K. Mości Baron *Vilie*.

Od dnia przybycia N. Pana powiewa na mnieyszey wieży zamkowey chorągiew, oznaczaiąca pożądaną w tey stolicy bytność Nayłaskawszego Monarchy.

Dziś będzie u Dworu przedstawienie Senatu i Ministrow.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Anglia.

Podaiąc do wiadomości czytelników naszych że Prokurator ieneralny podał na posiedzeniu wczorayszém Parlamentu *zaskarzenie przeciwko Królowey*, musiemy wyznać, że niepodobnèm iest dla nas kommunikować onego w całey obszerności: Sam przedmiot i początek sprawy zdawał się bydz iuż nader gorszącym lecz treść zaskarzenia pomienionego iest w naywyższym stopniu nieprzystoyną i rzec można bezwstydną, a każdemu, kto tylko iest przyiacielem dobrych obyczaiów, obmierzłą. Jeneralny prokurator oświadczył: »że z obowiązku swoiego musi przedstawić takie zaskarzenie, którego z zgrozą i ze wstrętem, każdy moralny człowiek słuchać będzie.« Dzielemy ten iego sposob myślenia i mocno się ciaszemy ztąd, że nie iesteśmy tak iak on przymuszeni do podania pomienionego zaskarzenia słowo w słowo do wiadomości publiczney. Przestaniemy na krótkiem z niego wyciągu spodziewaiąc się, że czytelnicy nasi niebędą po nas więcey wymagać. Jeneralny prokurator poczyna to opisanie od chwili kiedy *Bergami* iako prywatny goniec przyiął służbę u Królowey. (Było to w Medyolanie w roku 1814). Następnie mówi o początkach skłonności N. Pani ku niemu i daley opisuie iak ta iey skłonność stopniami się powiększaiąc, raziła oczy wszystkich ią otaczaiących i zamieniała się w gerszącą a następnie w zapamiętałą i bezwstydną namiętność. To opisanie ciągnie się aż do ostatniego pobytu Królowey w Pezaro i obeymuie wszystkie pobrzednieze wypadki. Między innemi tego rodzaiu szczegółami iest wzmianka o Turku którego Królowa przywiezła z sobą ze wschodu; nazywa się on *Mahomet* i w całey tey historyi ważną i gorszącą gra rolę.

Kuryer (pisze Gazeta Berlińska w 101 Numerze swoim) umieścił nąstępuiące pismo, które Cesarz Jmć Rossyyski wydał do wszystkich swoich Posłów, względem interessów Hiszpanii, nie ręcząc atoli za iego autentyczność.

»Kawaler *Zea Bermudez* podał N. Cesarzowi Jmć załączoną notę, względem wypadków, które niedawno zaszły na półwyspie, a o których nam iuż Ajenci nasi przy Dworach zagranicznych donieśli.

»Pan *Zea* uwiadamia nas tylko, iż Król przyiął ogłoszoną roku 1812 przez Stany *Cortes* konstytucyią, i pragnie wiedzieć, iak Cesarz Jmć sądzi o tey zmianie rządu. Z względu na odległość naszę od Hiszpanii i kraiów, któreby naybardziey mogły zgłębić rodzay nieszczęść, iakie iey zagrażaią, łatwo można poiąć, iż położenie Ministerstwa Cesarskiego względem Reprezentanta narodu Hiszpańskiego było trudnèm i delikatnèm. Rewolucyia półwyspu zwraca na siebie uwagę obu półsferzów; interessa, względem których rozstrzygać będzie, są interessami całey kuli ziemskiey; a ieśli Cesarz Jmć pragnął kiedy, aby zdanie sprzymierzeńców iego mogło posłużyć do skierowania opinii iego, dzieie się to zapewne w tey chwili, kiedy Nota Kawalera *Zea* włożyła obowiązek wyrzeczenia względem wy-

padku, który podobno stanowi o przyszłości wszystkich oświeconych narodów. Zachodził atoli ten obowiązek; w dzisieyszym bowiem czasie, każdy przedmiot wątpliwości staie się orężem dla złey chęci. Widoczną więc była potrzeba odpowiedzenia Panu *Zea*; lecz w tym wielkim zbiegu zdawało się naturalną rzeczą, aby Cesarz przed wydaniem wyroku zważył cel, który sobie Dwory sprzymierzone w stosunkach swoich z Hiszpaniią założyły, i aby zasady polityki Europeyskiey wziął za prawidło swoiey własney. Tak wypadało Cesarzowi Jmci uczynić, i tak też uczynił.

„Od roku 1812 nie ieden dyplomatyczny akt okazuie wspaniałomyślną i ciągłą troskliwość rozmaitych Dw Europeyskich o Hiszpaniią. Pochwaliły szlachetną iey wytrwałość, z iaką odważni iey mieszkańcy obce iarzmo zrzucili. Oddały hołd iey mądrości, kiedy naydroższe interessa oyczyzny, interessa niepodległości swoiey, około konstytucyynego tronu połączyli. Od chwili nareszcie, kiedy Opatrzność powróciła narodowi *Ferdynanda* VII., nie przestały uznawać, iż trwałe tylko urządzenia potrafią starożytną Monarchiią Hiszpańską na zasadach iey umocnić. Sprzymierzeni Monarchowie ieszcze więcey uczynili. W ciągu d ugich układów względem zatargów z prowincyiami nad rzeką *Plata* i zaspokoienia osad, dali dostatecznie poznać, iż takie urządzenia, któreby słabość, iako ostatni sposób ratunku przyięła, niebyłyby środkiem do pokoiu i szczęścia.

„Z drugiey strony weźmy na uwagę wielkie układy, które przymierze Europeyskie utworzyły. kakiż był cel zabowiązań, które się d. 3 (15) Listopada 1818 odnowiły? Sprzymierzeni Monarchowie zatarli wtedy ostatni ślad rewolucyi we Francyi; lecz rewolucyia ta zdawała się chcieć rozciągnąć nowe na świat klęski. Było więc obowiązkiem i celem Monarchów przeszkodzić, aby ta burza trzeci raz Europy nie niszczyła.

„Tymczasem, właśnie iak gdyby nie dosyć było na obawie, którą stan Francyi wzbudził i dotąd ieszcze wzbudza; właśnie, iak gdyby ieszcze nie dosyć wątpliwości zachodziło dla rządów i narodów względem przyszłego ich losu, Jeniiusz złego musiał obrać nowy teatr, wyprowadzić Hiszpaniią na scenę i złożyć iey okropną ofiarę. Rewolucyia więc kray tylko zmieniła; lecz obowiązki Monarchów nie mogą się zmieniać, i powstanie w Hiszpanii nie iest ani mniey groźném, ani mniey niebezpieczném, iak było we Francyi. Wspólnie przeto z swoiemi sprzymierzeńcami, mógł tylko Cesarz Jmć pragnąć, aby półwysep i zamorskie iego prowincyie taki rząd pozyskały, któryby w tym wieku nędzy nieiaką ieszcze nadzieię wystawiał. W skutku atoli zobowiązań swoich z dnia 3 (15) Listopada 1818 wypada mu iak naymocniey zganić rewolucyyne środki, których dla nadania nowych ustaw Hiszpanii użyto. Ta iest dwoiaka myśl, którą w załączoney odpowiedzi gabinetu Rossyyskiego; daney z rozkazu Cesarza Jmci Kawalerowi *Zea* wyłuszczono. Nie wątpi Cesarz Jmć, iż dostoyni Sprzymierzeńcy iego pochwalą osnowę tey odpowiedzi, a może iuż nawet podobne oświadczenia Dworowi Madryckiemu przesłali. Jednakowe bowiem życzenia iednakowym sposobem tłomaczyć się mogą. Wspomnieni sprzymierzeńcy, przekonani równie iak Cesarz Jmć, iż występek nigdy dobrych nie wydaie owoców, równie też iak on ubolewaią bez ochyby nad czynem, który splamił dzieie Hiszpanii. Powtarzamy, iż ubolewać potrzeba nad tym czynem tak z względu na półwysep, iako też na Europę. Naród Hiszpański winien teraz zgładzić grzech, popełniony względem kraiów na obu półsferzach. Dopóki to nie nastąpi, póty wzniecać w nich będzie obawę zarażenia się iego nieszczęściem. Wśród tych żywiołów złego, i gdy tyle iest przyczyn, które prawdziwych przyiaciół pomyślności narodów zasmucaią, możnaż się lepszey przyszłości spodziewać? Czy znayduie się iaki mądry środek, którvby mógł poiednać Hiszpaniią z sobą samą i z innemi Monarstwami Europeyskiemi? Nie śmiemy tego mówić w potwierdzaiącym sposobie; doświadczenie bowiem przekonywa o zawodności nadziei szczęśliwego wypadku. Jesliby się chciano spuścić na rachuby, któreby osobisty interes wskazywać powinien; eśliby wolno było przypuścić iż Stany (*Cortes*) słuchać będą interessu własnego swoiego utrzymania się, w tym razie możnaby sądzić, iż przez uroczysty środek zechcą niezwłocznie wytępić wszystko, co iest godnem kary w okolicznościach, które zmianie rządu w Hiszpanii towarzyszyły. Interes Stanów styka się z interessem Europy. Uwiedzione żołnierstwo, które im pomagało, może ich iutro prześladować, a pierwssą ich powinnością względem Monarchy swego, względem Hiszpanii i względem siebie samych, zdaie się bydź to, aby dowiodły, iż nigdy nie zechcą nadawać prawości buntowi. Nadzieia w tey

mierze nie zdaie się zupełnie bezzasadną; nie ma iey atoli Cesarz Jmć; a ieśli przypuszcza możność tak pożytecznego wypadku, w tym razie przypisywałby go iednomyślności, iakaby się okazała w mniemaniu pierwszych Mocarstw Europeyskich o czynie, iakim reprezentanci narodu Hiszpańskiego zagaienie obrad swoich oznaczyć maią. Zgodność ta, zawsze tak dzielna, gdy przybiera charakter nieodwołalnego czynu, kierowałaby podobno przekonaniem w umyśle nayznakomitszych członków Ministerstwa Króla Jmci Katolickiego, a Dwory sprzymierzone miałyby łatwieyszy sposob nadania tey imponuiącey iednokształtności mowie swoiey.

„Posłowie ich we Francyi układali się do dziś dnia ich imieniem z pełnomocnikiem Dworu Madryckiego. Czy nie mogliby mu teraz wspólnie podać uwag podług załączonego tu proiektu, któreby postępowanie rządu Hiszpańskiego i polityczne zasady sprzymierzonych Monarchów przypominały?

„Monarchowie ci (powiedzą Posłowie) nie „przestali życzyć pomyślności Hiszpanii, i za„wsze iey życzyć będą. Radziby, aby tak w „Europie, iak w Ameryce, ustawy, odpowiada„iące postępom oświaty i potrzebie czasu, ob„darzyły Hiszpanią długim pokoiem i szczę„ściem. Tego i dziś ieszcze życzą. Pragnęli, „aby ustawy te, prawnie zaprowadzone stały „się rzeczywistém dobrodzieystwem; tego ieszcze „i dzis pragną. Ostatnia uwaga wskaże Mini„strom Króla Jmci Katolickiego, z iakiem uczu„ciem smutku i boleści dowiedzieli się o wy„padku dnia 8 Marca i poprzedzaiących zdarze„niach. Podług ich zdania, dobro Hiszpsnii i „całey Europy wyciąga, aby ten występek na„ganiono, tę plamę zatarto, i to zgorszenie „zniszczono. Zaszczyt tego zadosyćuczynienia „należy do Stanów. Niechay głośno ubolewaią „nad środkiem użytym do utworzenia nowego „kształtu rządu w swoiey oyczyznie; niechay „ten środek naganiaią, a stanowiąc mądry „rząd konstytucyyny, niech uchwałą nazzaw„sze prawa przeciwko powstaniu i buntom. „Wtenczas dopiero sprzymierzone gabinety będą „mogły utrzymać stosunki przyiaźni i ufnośc „z Hiszpanią.“

„Uwagi te przełożone za wspólném porozumieniem się Reprezentantów pięciu Dworów, wskażą Posłowi Hiszpańskiemu sposób postępowania, iakiegoby się sprzymierzone Mocarstwa trzymały, gdyby skutki 8 Marca, obawę bezrządu w Hiszpanii ciągle wzniecały. Jeśliby zbawiennych tych rad usłuchano; ieśliby Stany *(Cortes)* imieniem narodu dały Królowi swemu rękoymię posłuszeństwa; ieśliby potrafiły ustalić spokoyność Hiszpanii i pokóy południowey Ameryki na trwałych zasadach; w tym razie pokonaną będzie rewolucyia, w chwili, kiedy sobie odniesiony tryumf przypisywała. Jeśli zas przeciwnie ziści się obawa, która podobno iest bardzo sprawiedliwa, w tym razie pięć Mocarstw dopełni przynaymniey obowiązku, wskakuiąc zasady i cel przymierza Europeyskiego.“

Włochy.

z Turynu, 14 Sierpnia.

W gazecie tuteyszey dworskiey czytamy między innemi artykuł następuiący: „Teraznieysze wypadki neapolitańskie z łatwością mogły bydz przewidziane i teraz nawet spokoyność publiczna ustawicznie się zagraża niebespieczeństwem; duch stronnistwa wszędzie przeziera i każe się lękać niepomyślnych skutków. Jenerał *Nugent* ukrywał się póki mógł w domu posła angielskiego; lecz nakoniec musiał opuścić nietylko samą stolicę lecz i cało Królestwo neapolitańskie.—Właśnie tu przybył teraz ieden Anglik podróżny który przed kilku dniami opuścił Neapol; on to opowiada, że Jenerał *Carascosa* oddał iuż do druku odezwę, stanowiącą systemat obrony czyli odporu przeciwko woyskom austryiackim. Według tey odezwy mieszkańcy miast Królestwa Neapolitańskiego i właściciele wsi, sami powinni palić domy swoie, niszczyć pola i wszelkie zapasy, w zdarzeniu, gdyby pomienione woyska wtargnęły do kraiu z zamiarem nieprzyiacielskim.“

Kurs Petersburski.

Dukat: hollend: nowy	—	rubli as:	—	11 60. k.
Ditto — Ditto stary	—	Ditto	—	11 — —
Rubel srebrny	—	— Ditto	—	3 70. —

w Petersburgu,

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.